

Αγελώος: Το νερό ανήκει μόνο στα ψάρια;

Του Αρη Τέγου, Πολιτικού Μηχανικού

Το έργο της εκτροπής του Αγελώου αποτελεί αναμφίβολα το πλέον πολυσυζητημένο έργο στην ιστορία της χώρας μας. Σ' αυτή τη συζήτηση-αντιπαράθεση συμμετέχουν διαχρονικά κεντρικοί κυβερνητικοί φορείς, κόμματα, φορείς της τοπικής Αυτοδιοίκησης (Θεσσαλίας, Αιτωλοκαρνανίας), παραγωγικές ομάδες (αγρότες), ευαίσθητοι οικολόγοι, πρόθυμοι καθηγητές πανεπιστημίων, δημοσιογράφοι, δημοσιολόγοι και το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Η αντιπαράθεση έχει ξεφύγει από τα στενά όρια του ποταμού και των «αντιμαχόμενων» νομών και έχει φτάσει μέχρι το κέντρο της πρωτεύουσας με εκδηλώσεις και πορείες ενάντιον του έργου από αντιεξουσιαστικές κινήσεις. Πρόσφατα ο βουλευτής της Ν.Δ κ. Κυριάκος Μητσοτάκης τοποθετήθηκε ενάντια στο έργο. Φυσικά ο καθένας έχει το δικαίωμα έκφρασης της ατομικής και συλλογικής του γνώμης.

Αυτό που διαχρονικά απουσιάζει απ' τις κατά καιρούς δηλώσεις αρμοδίων και μη είναι μια ψύχραιμη αποτίμηση των ωφελειών από την κατασκευή του έργου. Πάντοτε περισσεύει η κινδυνολογία και η παντελής απουσία της σφαιρικής πληροφόρησης του ελληνικού λαού και όχι αποκλειστικά των Θεσσαλών και των Αιτωλοκαρνανών.

1. Ας υποθέσουμε ότι λειτουργούν τα έργα εκτροπής

Στον χάρτη απεικονίζεται η περιοχή κατάντη του φράγματος Στράτου (πηγή: Google Earth). Από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Δ.Ε.Η μπορούμε να προμηθευτούμε τις ημερήσιες εκροές από το φράγμα του Στράτου (Πίνακας). Θεωρώντας ένα σταθερό ετήσιο οικολογικό όγκο για την διατήρηση της καλής οικολογικής ποιότητας του Δέλτα του Αγελώου (όπως ορίστηκε από τη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων 1994) προκύπτει ο ετήσιος όγκος εκροής στην θάλασσα με και χωρίς τα έργα εκτροπής. Σε αυτή την ανάλυση δεν έχουν ληφθεί υπόψη οι σημαντικές συνεισφορές στο υδάτινο δυναμικό του ποταμού και του υδροβιοτόπου από το σύστημα των φυσικών λιμνών του Οζερού- Λυσιμαχίας και Τριχωνίδας. Τελικά προκύπτει μία μέση μείωση της ετήσιας τροφοδοσίας της θάλασσας κατά 20%. **Δηλαδή σε ένα υγρό έτος (1996) ρίχνουμε 6 εκτροπές στη θάλασσα και σε ένα ιδιαιτέρως ξηρό (2008) ρίχνουμε στα ψάρια άλλη μία εκτροπή με δεδομένο ότι εκτρέπουμε τα νερά που προβλέπονται για τη Θεσσαλία.** Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι τα φράγματα δεν είναι μία σύγχρονη ανακάλυψη της ανθρωπότητας αλλά αποτελούν έργα που συνηθίζονταν και στην αρχαιότητα. Οι αρχαίοι Έλληνες (Αρχαία Αληζία) κατασκεύασαν φράγμα ακόμη και για την συγκράτηση φερτών (Ζαρκαδούλας, 2006) για την προστασία των αρδεύσιμων εκτάσεων από την κατάκλυση φερτών.

Φυσικά, οποιοσδήποτε «πολέμιος» του έργου μπορεί αντιτείνει το επιχείρημα ότι ο οικολογικός όγκος που υιοθετήθηκε δεν επαρκεί για την κάλυψη των οικολογικών απαιτήσεων του υδροβιοτόπου. Είναι σαφές όμως ότι μπορούμε και την οικολογική παροχή να αυξήσουμε και σημαντικές απώλειες νερού στην θάλασσα να μην έχουμε εκτρέποντας το πλεόνασμα στη Θεσσαλία. Εδώ εισάγεται η φιλοσοφία της διαχείρισης. Παντός καταστροφή δεν υπάρχει πουθενά.

2. Το μέλλον που έρχεται

Η συζήτηση που έχει ξεκινήσει διεθνώς και αφορά στο ενεργειακό πρόβλημα της εξάντλησης των ορυκτών καυσίμων (peak oil) σε συνδιασμό με την μονίμως αυξανόμενη ατομική κατανάλωση ενέργειας θα φέρει αναπόφευκτα το νερό σε πρώτο ρόλο, καθώς συνδέεται άμεσα με όλες τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Από την παραγωγή (υδροηλεκτρική), την αποθήκευση (χρονικά κυμαινόμενες αιολικές και ηλιακές πηγές) έως την παραγωγή βιοκαυσίμων (άρδευση). Πολύ σύντομα θα πάψουν οι άγονες συγκρούσεις, οι σκοπιμότητες και η ανελέητη καταστροφολογία. Να μην εκπλαγούμε εάν στο μέλλον δούμε φανατικούς πολέμιους τέτοιου είδους έργων να μετατρέπονται σε φανατικούς υποστηρικτές. Άλλωστε σήμερα ποιος μπορεί να επικαλεστεί ότι η λίμνη Πλαστήρα (που αποτελεί μικρή εκτροπή του Αχελώου) συνιστά περιβαλλοντικό έγκλημα;

Παραπομπές

Koutsoyiannis D. et al., **Climate, hydrology, energy, water: recognizing uncertainty and seeking sustainability**, *Hydrology and Earth System Sciences*, 2009
 Zarkadoulas, et al., **Climate, water and health in ancient Greece**, Vienna, 12006, European Geosciences Union. Διαθέσιμα και στην ιστοσελίδα www.itia.ntua.gr

Έτος	Ετήσιος όγκος εκροών από Στράτο	Οικολογικός όγκος για την διατήρηση του ποταμίου υδροσυστήματος	Όγκος εκροών στη θάλασσα δίχως την εκτροπή	Όγκος εκροών στη θάλασσα με την εκτροπή	Ποσοστό μείωσης της τροφοδοσίας στη θάλασσας (sic)
1990	2 321 948 000	671716800	1 650 231 200	1 050 231 200	0.26
1991	2 747 930 000	671716800	2 076 213 200	1 476 213 200	0.22
1992	2 473 660 000	671716800	1 801 943 200	1 201 943 200	0.24
1993	2 305 537 000	671716800	1 633 820 200	1 033 820 200	0.26
1994	2 254 740 000	671716800	1 583 023 200	983 023 200	0.27
1995	3 813 645 000	671716800	3 141 928 200	2 541 928 200	0.16
1996	4 835 519 000	671716800	4 163 802 200	3 563 802 200	0.12
1997	3 749 484 000	671716800	3 077 767 200	2 477 767 200	0.16
1998	3 498 595 000	671716800	2 826 878 200	2 226 878 200	0.17
1999	4 091 495 000	671716800	3 419 778 200	2 819 778 200	0.15
2000	3 327 100 000	671716800	2 655 383 200	2 055 383 200	0.18
2001	2 665 641 765	671716800	1 993 924 965	1 393 924 965	0.23
2002	2 294 686 821	671716800	1 622 970 021	1 022 970 021	0.26
2003	3 988 558 734	671716800	3 316 841 934	2 716 841 934	0.15
2004	3 513 187 729	671716800	2 841 470 929	2 241 470 929	0.17
2005	4 194 637 362	671716800	3 522 920 562	2 922 920 562	0.14
2006	5 669 276 767	671716800	4 997 559 967	4 397 559 967	0.11
2007	2 102 970 452	671716800	1 431 253 652	831 253 652	0.29
2008	1 884 560 979	671716800	1 212 844 179	612 844 179	0.32

*Τα στοιχεία εκροών προκύπτουν από τα αρχεία της Δ.Ε.Η Α..Ε

** Θεωρήθηκε οικολογική ροή ίση με 21.3 m³/sec

***Αφαιρείται η προβλέπομενη εκτροπή 600.000.000 m³ από τον ετήσιο όγκο εκροών.

